

Remissvar från SIKO (Skärgårdens Intresseföreningars Kontakt Organisation) på Förslag till Landsbygds- och Skärgårdsstrategi för Stockholmsregionen.

Inledning

SIKO arbetar för att Stockholms skärgård ska vara en livskraftig och hållbar plats som går att leva, bo och verka i för både bofasta och deltidsboende. Mot den bakgrunden lämnar vi följande remissvar på förslaget till Landsbygds- och Skärgårdsstrategi.

Det är positivt att det anges att Landsbygds- och Skärgårdsstrategin syftar till att stärka möjligheten att bo och verka i skärgården.

Det är också viktigt att se på skärgården på ett differentierat sätt, alla öar ser inte likadana ut, har inte samma förutsättningar och möjligheter och önskar kanske heller inte lika utveckling.

Till del är det mycket väl kända fakta som lyfts fram i strategin – svag och till del negativ befolkningsutveckling, tillgänglighet till service och kommunikationer är generellt sämre än på fastlandet samtidigt som skärgården är en attraktiv miljö för väldigt många, särskilt på sommaren. Även om allt detta är väl känt, har det sitt värde att det är faktagranskat och finns med i underlaget.

Strategin har status som planeringsunderlag enligt plan- och bygglagen 7 kap 5 §, vilket innebär att Landstinget hänvisar till underlaget inom ramen för sitt regionplanuppdrag och att kommuner och statliga myndigheter ska använda sig av underlaget i sin planering.

(Från inledningen av Förslag till Landsbygds- och skärgårdsstrategi för Stockholmsregionen).

Detta kan man tolka som att de förslag som läggs fram och om de fastställs kommer att bli inte bara riktningar (rådgivande), utan snarare tvingande.

För skärgården, kärnöarna samt övriga öar utan fast landförbindelse kommer detta innebära hinder i den framtida utvecklingen.

Med utgångspunkten att värna allmänhetens rättigheter när det gäller nyttjande av öarnas natur, privata marker och stränder, d v s den miljö vi lever och verkar i följer fortsatta svårigheter att förnya och skapa nya verksamheter som är strand- och naturnära. Liksom att bygga nytt.

Vi efterlyser en strategi som även utgår från skärgårds- och öbornas situation, behov, vilja och förmåga att skapa nya förutsättningar för en god framtida utveckling för varje ö.

Enklare regler, färre direktiv och mer samverkan.

De områden för utveckling som SIKO särskilt vill lyfta fram är:

- Det är dags för en modernare och med verkligheten mer överensstämmande syn på hel- och deltidboende. Dessa grupper skall inte ställas mot varandra ("öbor kontra sommargäster"), så ser inte verkligheten ut längre. Deltidsboende vistas i sina hus till och från året runt, arbetar ibland på distans och bidrar till underlag för kommunikationer och affärer samt efterfrågar i stor omfattning bl a hantverkstjänster som utförs av fastboende. En fastighet kan över tid variera mellan att vara ägd av fastboende eller deltidboende. Därför bör regelsystem (bredbandsutbyggnad, strandskyddsdispenser mm) beakta fastigheternas utvecklingsbehov, snarare än vem som för tillfället bebod en fastighet.
- Bredband/fiber måste göras tillgängligt i hela skärgården.
- Glesbygdssöd (öar utan fast broförbindelse är att betrakta som gles glesbygd). När man mäter avstånd till kommuncenter i tid, istället för i sjömil och km, så är det uppenbart att skärgården är glesbygd.
- Kollektivtrafik bör ha en turlista som gäller året runt = Basturlista
- Replipunkter För både människor och gods behövs funktionellt utformade replipunkter. Waxholmsbolaget bör få i uppdrag att ta fram normer för utformning av replipunkter (vänthus med värme, toaletter, parkeringsmöjligheter mm)
- Bättre transporter av gods
- Utbildning/kompetenshöjning I samband med utbildning, vill vi särskilt lyfta fram den helt avgörande betydelsen av att värna skärgårdens små skolor. Utan lokala skolor kommer avfolkningen att accelerera. Vi efterlyser också forskning kring skolresultat för elever från små skolor. Vi möts ibland av det ogrundade påståendet att små skolor ger barnen en sämre utveckling.
- Lätta/mildra i strandsskyddslagen och dess tillämpningsregler. Lagen lägger en död hand över de flesta öar i skärgården och då blir det ingen utveckling. Medge förtätningar i byar där det redan är bebyggt, på det viset utvecklas lokalsamhällena och fler kan bli hel- och deltidboende.

I strategin står att ny bebyggelse på kärnöar lokaliseras i anslutning till byar och samhällen. Det är starkt begränsande för möjligheterna att skapa nya bostäder och lokaler, med hänsyn till att den bebyggda arealen av öarnas totala areal i dag utgör en mycket liten del eller några få procent. Det finns därmed stora möjligheter att på öarna skapa boendemiljöer som inte ligger i redan förtätade områden, utan istället vid och i anslutning till öarnas många små hemman och mindre gårdar. Därmed kan dess markägare erbjudas möjligheten att göra lämpliga avstyckningar för framtida bostäder och verksamheter.

Som det är för närvarande stoppas denna möjlighet av bl a strikta och omfattande strandskyddsregler och tolkningar av dessa. Dessa måste snarast förnyas och anpassas till skärgårdens verklighet.

Med andra ord på kärnöar och andra större öar utan fast landförbindelse ska ny bebyggelse kunna utvecklas vid såväl mindre hemman och gårdar, som i och omkring befintliga byar. Även i ytterskärgården ska kunna tillåtas viss typ av varsam, ibland tidsbegränsad bebyggelse för utveckling av nya former av t ex livsstilsnäring.

- Låt inte rigida regler om grundvattentillgång förhindra utveckling och byggnation. Acceptera och inför ny teknik inom VA-området, t ex avsaltning. I RUFSS 2050 framgår många som vi anser begränsningar och hinder inom bebyggelse och VA för verkställighet av Landsbygds- och Skärgårdsstrategi för Stockholmsregionen.
- Underlätta småföretagande och stärk lokalt näringsliv Generellt är traditionella anställningar inte så vanligt förekommande i skärgården, vanligare är arbete i form av småföretagande och entreprenörskap. Därför är det viktigt att stötta småföretagande och underlätta i regelverken.

Se även bilaga 1, sid 4-5, för konkreta synpunkter i utställningsmaterialet utöver det som nämnts ovan, eller för att förtydliga.

Skärgården den 1 oktober 2017

SIKO / Ulf Westerberg ordf.

uffe@alwredovisning.se

www.siko.org.se

Bilaga 1:

Kommentarer till utställningsmaterialet "Förslag till Landsbygds- och Skärgårdsstrategi i Stockholmsregionen"

- Fig 1, sid 10: Ö-område med bofast befolkning som nu är färglagda som landsbygd bör ändras till skärgård. Exempel: Landsort (Öja).
- Fig 9, sid 21: Bra att fördelningen av serviceställen är angivna men i figuren finns skärgårdens befintliga serviceställen knappt med. Varför?
- Sid 23 **Slutsatser:** Egen båt spelar minst lika stor roll för skärgården som bilen. Inte bara för att ta sig till replipunkter (där bilen står parkerad) utan även för att ta sig mellan öar där en företagares verksamhetsområde oftast finns. Båten är i regel av det slaget att den kan brukas året om samt att den bör likställas med en företagares skåpbil. Alltså ingen lyxig fritidsbåt men ändå dyr att äga och driva. För att kunna utföra sitt företags åtagande på vintern kan särskilda vinterfordon behövas (svävar och snöskoter).
- Fig 12, sid 25: Jordbruksmark verkar saknas på några av kärnöarna. Den jordbruksmark som finns på öarna är inte stor men viktig. Dels för lantbruksnäringen i sig själv men även för att bevara gamla kulturlandskap som annars snabbt växer igen. På de öar där det finns lantbruk bör en samordnad jakt på invasiva djurarter (hjort och vildsvin) stöttas.
- Sid 27 I sista stycket upprepas att bilen spelar en viktig roll i skärgården. Att bilen är viktig på landsbygden är förståeligt men i skärgården är det båten som har en viktig roll, ofta i kombination med bil.
- Sid 28 **Bostäder:** Det anges i strategin att ett bredare utbud av bostäder (hyresrätter, äldreboende) är viktig. I skärgården är det en utmaning att bygga hyresrätter med en rimlig hyra på grund av höga byggkostnader, frakter mm. Många har inte råd med en förhållandevis hög hyra. Osäkert om just tillgång på äldreboende är det som behövs. Visserligen är medelåldern på öarna hög men de flesta bor kvar hemma så länge de kan, för att de vill. Däremot kan man tänka sig ett flexibelt bygge som exempelvis ett vandrarhem där flera flexibla boenden kan tillgodose eventuella behov över tid som till exempel provboende, ungdomsboende, personalbostäder, äldreboende mm. Möjligheten att generationsbygga på egen mark borde även underlättas. Dels för att eventuellt ta över ett familjeföretag men även för att möjliggöra utflyttning med rimliga boendekostnader.
- Organiserade nätverk:** Det är riktigt att skärgården är bättre på att organisera sig än landsbygden men det beror nog mer på samling kring mötesplatser och egna behov som samhället inte kan tillgodose (bygdegårdar, museiverksamhet, kultur, skolverksamhet mm) än för att samlas kring besöksnäringen även om besöksnäringen sen drar nytta av detta. Se bara på de lokala bredbandsföreningarnas arbete. Utan redan befintliga föreningar, som ägnat sig åt bygdefrågor, hade det varit svårt att

organisera utbyggnaden av bredbandsnäten på öarna. En positiv effekt av detta är nya kreativa idéer att gå ihop pm när bofasta och deltidsboende redan lärt känna varandra.

- Sid 29 Avsnittet *Förbättra tillgängligheten*: Underlätta för pendelbåtsparkering på de större öarna i anslutning till kollektivtrafiken (waxholmsbrygga). För bofasta- och deltidsbor på mindre öar som behöver besöka den större ön eller åka vidare med waxholmsbåt.
- Sid 30 Avsnittet *Förbättra tillgängligheten*: Utbyggnad av snabbt bredband till alla fast [samt deltids] bebodda öar. Likställt med det befintliga telefonätet som är utbyggt till de flesta husen i skärgården men som nu monteras ned succesivt.
- Sid 30 Avsnittet *Stärk det lokala näringslivet*: I punkten underlätta generationsväxling i företag, som är viktig, att även ta med **underlätta generationsboende**.
- Sid 31 Avsnittet *Utveckla levande lokalsamhällen*: Lokala innovativa idéer finns, som på sikt skulle kunna öka öarnas befolkning (särskilt de utan fast förbindelse). Problemet är att komma över/använda mark på ett vettigt och kostnadseffektivt sätt. Kommunerna äger ganska lite mark på öarna men i den mån de gör det är viljan att använda den för framtidsutveckling på öarna inte tillräckligt stor. När det händer nåt utvecklande sker det i regel på privat initiativ av någon resursstark privatperson.